

Filmslaveri

Mexico City

En hilsen fra Regnar Kristensen

Mandag morgen klokken syv står vi 50 personer uden for et diskotek i et af Mexico City's mere smarte kvarterer. Snakken går livligt blandt de fremmødte, som tydeligvis kender hinanden fra tidligere tjanser i den voksende filmindustri i byen. Mere af nysgerrighed end af nød havde jeg selv et par dage tidligere sagt ja til at deltage som statist i en reklamefilm. Men dagslønnen på de 700 mexikanske pesos (ca. 380 kr.) mente jeg nu heller ikke, var nogen dårlig betaling. Det skulle vise sig anderledes.

En af de fremmødte forklarer mig, at reklamefilmen er en del af lanceringen af en ny øl, henvendt til den voksende latinske befolkning i USA. Firmaet er det multinationale bryggeri Cuauhtemoc Montezuma, som internationalt set er mest kendt for øllene Corona og Sol. Da det blandt den latinske befolkning i USA ofte er mere smart at være hvid end brun, udvalgte de udvalgte til reklamefilmen denne morgen en skøn blanding af østeuropæere fra Slovenien, Tjekkiet, Polen og Rusland samt mexikanere og argentinere med mere vestlige gener.

Først får alle statister tjekket deres medbragte tøj. Jeg har på forhånd fået oplyst, at dresscoden for optagelsen er "formal casual" og "normal casual", hvori forskellen på de to så end måtte ligge. Mine til lejligheden nykøbte bukser, der, bør det for en ordens skyld nævnes, koster det samme som dagslønnen, er imidlertid ikke det, som den spanske kostumeekspert havde tænkt sig. Med et surt blik bliver jeg dog sendt videre, idet mine blå øjne og mit europæiske udseende afvejer det mere utjekkede tøj.

Der bliver serveret morgenmad straks efter tøjeftersynet i parkeringskælderen. Her får jeg første advarsel om, hvad der er i vente. De erfarne tager så voldsomt for sig af retterne, at jeg beslutter mig for at fylde maven endnu en gang denne morgen. Hvad jeg ikke ved, er, at der skal gå 11 timer, før næste måltid bliver serveret (en skål ris med en kedelig salsa), og derefter yderligere syv timer, før en enkelt taco bliver tilbudt. Men mere om dette senere.

Vores tasker og overtøj bliver vi beordret til at efterlade i parkeringskælderen, før vi i let påklædt tilstand sendes ind i diskotekslokalerne. Piger i miniskørter og mænd i stramme trøjer har ikke mulighed for at skjule så meget, synes rationalet at være, og dette ikke kun ment i æstetisk betydning. Tyv tror, hver mand stjæler, ville nogen sige. Det er imidlertid svært at se det sjove i at svede og fryse på skift gennem 24 timers dansen til Nirvana eller venten på det samme. Grunge er måske ikke den værste musik, men når man hopper til samme nummer for 500. gang i træk, skal man antreng sig for at se vildt begejstret ud. Og endnu mere, når man ikke har noget overtøj til at holde sig varm med under pauserne.

I starten er alle tilfredse og ved godt humør. Uden alkohol og med vand som det eneste, man kan få at drikke i pauserne, bliver der grinet og flirtet overraskende meget. Men det er filmproducenterne åbenbart ikke tilfredse med. - Hop højere, I dovne culeros; det er fest og ikke begravelse, er en af de mere flatterende bemærkninger, der sendes ud af højtalere. Med ironisk humor får filmassistenten hurtigt sit øgenavn "el sympatico". Surheden er selvfølgelig ikke med til at øde hastigheden på optagelserne.

Da klokken slår fem om eftermiddagen, har vi kun nået seks af 14 programmerede optagelser.

Mavesækkene er åbenlyst gale, og utilfredsheden begynder at brede sig, indtil nogle sætter sig på gulvet og højlydt kræver mad. Derefter bliver vi delt op i tre grupper, der skiftevis går ned og spiser i parkeringskælderen, imens optagelserne fortsætter. Jeg er uheldig og kommer med i den sidste gruppe. Der er ikke andet end ris, salsa og sukkervand tilbage. Kokken, der modtager de sure miner, har kun et opgivende udtryk i ansigtet.

Julio Toledo, lederen af statisternes agentbureau, dvs. ham, der havde hyret os, satte sig ved siden af mig. - Hvorledes udfylder jeg arbejdssedlen? - spurgte jeg i mangel af umiddelbar forståelse for det papir, jeg forinden havde fået stukket i hånden. Han forklarer tålmodigt, at jeg skal skrive datoen, den 22. maj, og navnet på produktionsselskabet, Cuatro y medio. - De har vundet mange præmier -, tilføjer han med et let smil. Han syntes derimod ikke, det var sjovt, da jeg forhørte mig, om datoen ikke skulle være både den 22. og 23. maj, eftersom det var oplagt, at optagelserne ville fortsætte langt ind i næste dag.

- Vi betaler mere end de fleste andre filmselskaber. Blandt 100 millioner mexikanere er der altid nogle, som vil gøre arbejdet for mindre - svarer han lidt studs. - Kun folkene bag belysningen får ekstra for overarbejde, fordi de er organiserede. Resten arbejder for en flat rate - tilføjer han og understreger, at i USA er alle organiserede inden for filmindustrien, men dette er samtidig grunden til, at både amerikanske film og reklamefilm nu produceres i Mexico. Flat rate synes således at være lig retten til fri udnyttelse af folk i et uafklaret tidsrum.

Men selv denne form for moderne slaveri når sine grænser denne aften. Der er mange, som skal på arbejde dagen efter, nogle har børn og familie, imens andre blot er sure over den manglende mad og den lange arbejdsdag, der nok er delvist forventet, men aldrig annonceret på forhånd. Mellem knus og jokes bliver lederne mere og mere krampagtige i deres betræbelser på at holde utilfredsheden nede. Kokken får for sent besked på lynhurtigt at lave nogle tacos til natmad, og selv el sympatico fra filmholdet bliver mere medgørlig.

Vi bliver fordelt ud i hele lokalet for at forhindre snak. Imens er en mudderbrydningsscene, hvor statisterne er vigtige brikker, under forberedelse. Klokkeren tolver om natten beslutter 30 af de 50 statister sig dog for at deltage på mere utraditionel vis i mudderkastningen. De sætter sig ned. Teknikerne bag filmen er fornærmede over deres arbejdsnedlæggelse og kræver, at Julio Toledo tager ansvaret som leder af agentbureauet. Han forsøger først at forhandle enkeltvis med de utilfredse statister, men det viser sig praktisk talt umuligt, idet der konstant er 20, som følger med i "mand til mand"-forhandlingerne. Derefter kommer de ikke uventede trusler. - De, som forlader optagelserne før tid, vil ikke blive betalt -. 15 af statisterne er imidlertid klar til at forlade optagelserne uden løn på dette tidspunkt. De resterende 35 statister vil trods kameravinkler og manipulation ikke se så godt ud under de resterende scener af "vildt begejstrede unge" midt i en mudderkamp. Strategien bliver ændret. Nu er Julio Toledo pludselig vores mand, der vil tale vores sag med filmselskabet. - Vi er blevet udnyttet "for meget" - siger manden, næsten rørt over sin nye rolle, imens han beder om ekstra tid.

En time senere er der stadig ingen afklaring. På ny presset tilbyder han nu generøst 200 pesos ekstra af "sin egen lomme", for at vi bliver under den næste og desuden sidste optagelse. "Sidste", et iøvrigt meget yndet ord gennem hele dagen. Men dette beløb er inklusiv, hvad en taxa måtte beløbe sig til midt om natten. For mit eget vedkommende æder dette hurtigt broderparten af de 200 ekstra pesos, og jeg bor endda nærmere optagelsesstedet end de fleste.

Eduardo, der normalt arbejder som "viene viene", dvs. dem, som selvforantaltet vogter biler i gaderne for et mindre beløb, har kun én kommentar til situationen. - Jeg er træt -. Han har danske bedsteforældre og er kommet med pga. sin lyse hud og sit blonde hår. Fem minutter senere sover han i en af sofaerne med skoene på læderbetrækket. Karla, en dramaturg, mener ikke, der er andet at lave i byen for hende. - Det er altid de samme, som får de gode jobs -. Luz, der for det meste arbejder som animadora, en slags "festskeber", griner af det meste mellem hosteanfaldene. Det er første gang efter fem år i brancen, at hun er med i en mindre arbejdsnedlæggelse, hvilket giver hende materiale til en række nye jokes. Junior, en pumpet bodybuilder, kan derimod ikke få øje på det sjove. Krateret, som en metalprojektør efterlod i hovedet på ham, da den faldt ned under en af de første optagelser, hjælper selvfølgelig heller ikke på humøret. Han skrider. Teresa, en ung, argentinsk journalist, er mere nøgtern. - Jeg tjener på tre dage om ugen med disse filmatiseringer det dobbelte af syv dages knokken som journalist. Nok hader jeg dette arbejde, men det er det mindst slemme -. Alfonso, en ung mexikaner og studerende, er ligeledes forsigtigt positiv. - Disse filmtjanser giver mig mulighed for at komme til steder, som jeg ellers ikke ville se. Nogle gange tager de os med til en filmatisering ved stranden -, påpeger han, for lidt efter at tilføje, at sidste gang blev han efterladt som en rosin efter 10 timers optagelser i sol og klor i et svømmebad i Acapulco. Østeuropæerne holder sig mere for sig selv. - Jeg er træt -, var også den unge slovak kommentar. - Det nytter ikke noget. De beder os om at forsætte lidt endnu, indtil der "pludselig" er gået 24 timer, og produktionen er i hus, - tilføjer hun trist.

Det endelige resultat. 40 statister bliver til klokken syv om morgenen, 24 timer efter, at arbejdet startede, og måske 900 pesos rigere. Udbetalingen sker først om 14 dage. Der er ingen bindende kontrakt, og mange er illegale, så betalingen er alt efter, om agentbureauet "har penge". Nogle statister blev en del surere på livet, de fleste er ligeglade, slet ingen har udsigt til bedre arbejdsforhold. Ti forlader diskoteket før tid efter 18 timers "dans", sult, kulde, varme, ekstra regninger til taxa og dårlig behandling. I håb om at få nogle af de 700 pesos udbetalt, undskylder de fleste sig med, at de har andre aftaler den næste morgen. Kun to smækker med døren. De får intet andet end glæden ved at have sagt fra. Reklamefilmen kommer sikkert i hus og vil nok også få sine præmier. Amerikanerne vil grine af den, uvidende om dens herkomst. Men hvordan var det nu lige, at bryggeriet, filmselskabet, agentbureauet, østeuropæer, argentiner, mexikaner og en enkel dansker blev til en del af dette? Firmaerne følger jo blot metoderne i godt købmandskab. Hvem køber ikke, hvor det er billigst? Og så skaber de samtidigt jobs til en flydende, global ungdom. Sikkerhedsnet? En by i Rusland. Og dette er blot et af globaliseringens mange ansigter. Hvordan er mine nye bukser mon kommet til verden?